

بررسی ساختار ظاهری و محتوایی دفاتر توجیهات در عصر صفوی

(مطالعه موردی دفاتر توجیهات آستان قدس رضوی)

نگارش

الهه محبوب فریمانی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

معاونت پژوهش و منابع دیجیتال

پژوهشکده اسناد

۱۳۹۹

فهرست نویسی پیش از انتشار کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه	: محبوب فریمانی، الهه، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: بررسی ساختار ظاهری و محتوایی دفاتر توجیهات در عصر صفوی (مطالعه موردی دفاتر توجیهات آستان قدس رضوی) / نگارش الهه محبوب فریمانی: [برای سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، پژوهشکده اسناد]
مشخصات نشر	: تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۳۷۸ ص: مصور، جدول.
فروست	: انتشارات سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران: ۱۵۷۱.
شابک	: ۶۰۰۰۰ ریال: ۹-۶۱۹-۴۴۶-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: مالیه عمومی -- ایران -- حسابداری -- تاریخ -- قرن ۱۲-۱۰ ق. -- اسناد و مدارک
موضوع	: Finance, Public -- Iran -- Accounting -- History -- 16 - 18th centuries-- Sources
موضوع	: آستان قدس رضوی -- حسابداری -- تاریخ -- اسناد و مدارک
موضوع	: Astan Qods Razai -- Accounting -- History -- Sources
موضوع	: آستانه قدس رضوی -- امور مالی -- تاریخ -- اسناد و مدارک
موضوع	: Astan Qods Razai -- Finance -- History -- Sources
موضوع	: دفترهای حساب -- ایران -- تاریخ -- قرن ۱۲-۱۰ ق. -- اسناد و مدارک
موضوع	: Account books -- Iran -- History -- 16 - 18th centuries-- Sources
موضوع	: مالیه عمومی -- ایران -- تاریخ -- قرن ۱۲-۱۰ ق. -- اسناد و مدارک
موضوع	: Finance, Public -- Iran -- History -- 16 - 18th centuries-- Sources
موضوع	: سازمان‌های مالی دولتی -- ایران -- تاریخ -- قرن ۱۲-۱۰ ق. -- اسناد و مدارک
موضوع	: Government financial institutions -- Iran -- History -- 16 - 18th centuries-- Sources
موضوع	: مالیه عمومی -- حسابداری -- قوانین و مقررات -- ایران -- تاریخ -- قرن ۱۲-۱۰ ق. -- اسناد و مدارک
موضوع	: Finance, Public -- Accounting -- Law and legislation -- Iran -- History -- 16 - 18th centuries -- Sources
شناسه افزوده	: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، پژوهشکده اسناد
شناسه افزوده	: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
شناسه افزوده	: National Library and Archives of Iran
رده بندی کنگره	: DSR ۱۱۷۵
رده بندی دیویی	: ۹۵۵/۰۷۱۰۷۲۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۵۱۶۲۶۱

انتشارات سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران: شماره ۱۵۷۱

عنوان: بررسی ساختار ظاهری و محتوایی دفاتر توجیهات در عصر صفوی (مطالعه موردی دفاتر توجیهات آستان قدس رضوی)
 نگارش: الهه محبوب فریمانی
 صفحه آرا: علیرضا خورسندی، شیوا باقری
 طراح جلد: محمد قدیمی
 ناظر فنی: پرویز بختیاری
 ناشر: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
 (معاونت پژوهش و منابع دیجیتال)
 شمارگان: ۵۰۰ نسخه/ چاپ اول ۱۳۹۹
 چاپ و صحافی: قلم
 بها: ۶۰۰۰۰ ریال
 شابک: ۹-۶۱۹-۴۴۶-۹۶۴-۹۷۸

نشانی: تهران، بزرگراه شهید حقانی (غرب به شرق)، بعد از ایستگاه مترو، بلوار کتابخانه ملی، دفتر فروش: ۸۱۶۲۳۲۷۷
 نامبر: ۸۱۶۲۳۳۰۱ فروشگاه مجازی: <http://bookshop.nlai.ir> پست الکترونیک انتشارات: Publication@nlai.ir
 سامانه انتشارات: <http://publish.nlai.ir>

| فهرست مطالب |

۱۳	سخن ناشر
۱۵	مقدمه

فصل اول: درآمدی بر پژوهش

۲۱	۱. اهمیت پژوهش
۲۳	۲. پیشینه پژوهش
۲۳	۱-۲. پژوهش‌های حوزه تشکیلات دیوانی
۲۵	۲-۲. پژوهش‌های حوزه سندشناسی و سیاق
۲۷	۳-۲. پژوهش‌های حوزه تاریخ آستان قدس رضوی
۲۸	۳. منابع تحقیق
۲۸	۱-۳. کتاب‌های مربوط به دانش استیفا و سیاق
۳۵	۲-۳. کتاب‌های مربوط به طبقه‌بندی علوم
۳۶	۳-۳. منشآت و دستورات دبیری
۳۷	۴-۳. منابع ادبی
۳۸	۵-۳. منابع تاریخی عصر صفوی
۴۲	۶-۳. اسناد

فصل دوم: تشکیلات مالی عصر صفوی

۴۷	۱. مقدمه
۴۹	۲. تشکیلات مالی

۵۱	۳. مشاغل حوزه استیفا
۵۷	۴. دفاتر مالی و پیشینه آن در نظام اداری
۶۰	۴-۱. دفاتر مالی در عهد صفوی
۶۰	۴-۲. آداب درج اطلاعات در دفاتر
۶۲	۴-۳. دفتر روزنامهچه
۶۴	۴-۳-۱. اجزای دفتر روزنامهچه
۶۴	۴-۳-۲. صدر حساب
۶۶	۴-۳-۳. سیر اداری ثبت اطلاعات
۶۹	۴-۳-۴. تفاوت روزنامهچه با دفاتر توجیه و اوارجه
۶۹	۴-۴. دفتر اوارجه
۷۲	۴-۴-۱. اجزای دفتر اوارجه
۷۴	۴-۴-۲. صدر حساب
۷۵	۴-۴-۳. تقسیمات دفتر اوارجه
۷۶	۴-۴-۴. ابواب المال
۷۸	۴-۴-۵. ارباب التحاویل و التحاصیل
۸۴	۴-۴-۶. تفاوت دفتر اوارجه با توجیهات
۸۵	۴-۵. دفتر مفرده
۸۵	۴-۶. دفتر قانون
۸۶	۴-۷. دفتر مجمل
۸۷	۴-۸. دفتر تحویلات
۸۸	۴-۹. دفتر ابواب المال

فصل سوم: ساختار عمومی و ظاهری دفتر توجیهات

۹۳	۱. معنی لغوی و پیشینه دفتر توجیه
۹۴	۲. دفتر توجیه در عصر صفوی
۹۶	۳. صاحب توجیه و وظایف وی
۱۰۱	۴. اجزای دفتر توجیه
۱۰۱	۴-۱. شیوه صفحه‌بندی و برش

۱۰۳	۲-۴. اجزای قسمت اول فرد
۱۱۱	۳-۴. گوشوار
۱۱۲	۵. اجزای قسمت دوم فرد
۱۲۱	۶. انتهای سند
۱۲۵	۷. علائم و اصطلاحات اداری
۱۲۵	۸. علائم و اصطلاحات عمومی
۱۲۵	۸-۱. دفعه و بابت
۱۲۷	۸-۲. حشو و بارز
۱۲۸	۸-۳. جایزه
۱۲۹	۸-۴. ترقین
۱۳۱	۸-۵. کما فصلت
۱۳۱	۸-۶. تماماً رسید
۱۳۲	۹. علائم اختصاصی
۱۳۲	۹-۱. داخلاً و مجری
۱۳۴	۹-۲. نوشته شد
۱۳۴	۹-۳. علامت «ظا» (ظا)
۱۳۶	۱۰. یادداشت‌های اداری
۱۳۹	۱۰-۱. شیوه نوشتن
۱۳۹	۱۰-۲. شکل ظاهری
۱۴۳	۱۱. اصطلاحات اختصاصی
۱۴۳	۱۱-۱. کیفیت
۱۴۴	۱۱-۲. حقیقت

فصل چهارم: ساختار محتوایی دفتر توجیهات (بخش اول: توجیهات)

۱۴۹	۱. مقدمه
۱۵۰	۲. هزینه‌های پرداخت حقوق و مزایا
۱۵۰	۲-۱. مواجب
۱۵۶	۲-۲. مرسوم

۱۶۴	۳-۲. وظیفه
۱۷۱	۴-۲. حق التولیه
۱۷۳	۵-۲. حق النظاره
۱۷۵	۶-۲. حق السعی
۱۷۶	۷-۲. مقرری
۱۷۸	۸-۲. انعامات
۱۸۰	۹-۲. اجرت
۱۸۱	۱۰-۲. مدد معاش
۱۸۳	۱۱-۲. تصدق
۱۸۶	۱۲-۲. مدد خرج
۱۸۷	۱۳-۲. جیره
۱۸۹	۱۴-۲. تکلف
۱۹۰	۱۵-۲. خلعت بها
۱۹۱	۱۶-۲. رسوم
۱۹۳	۱۷-۲. ماحضری
۱۹۴	۱۸-۲. مأکول
۱۹۶	۳. هزینه‌های زراعی، کشاورزی، آبیاری، خدمات به مستأجرین و زارعان
۱۹۷	۱-۳. مساعده و تقاوی
۱۹۹	۲-۳. تخفیف
۲۰۳	۳-۳. نقصان
۲۰۴	۴-۳. تعطیل
۲۰۵	۵-۳. نفقة القنات
۲۰۶	۶-۳. تنقیه
۲۰۸	۷-۳. ضروریات طواحین
۲۰۸	۸-۳. حق الشرب
۲۰۹	۹-۳. بازگشت
۲۱۱	۱۰-۳. بذر
۲۱۳	۱۱-۳. کرایه

۲۱۴	۳-۱۲. لم بصل
۲۱۴	۴. هزینه‌های خرید لوازم و وسایل
۲۱۵	۴-۱. اعمال مذکور
۲۱۷	۴-۲. ابتیاع
۲۱۸	۴-۳. بهاء‌المذکور
۲۲۰	۴-۴. قیمت / قیمت‌المذکور
۲۲۰	۴-۵. علف عوامل / علیق
۲۲۲	۴-۶. تنعیل
۲۲۳	۴-۷. مصالح
۲۲۳	۴-۸. کمبود
۲۲۴	۴-۹. صفاری
۲۲۵	۴-۱۰. روشنایی
۲۲۶	۵. هزینه‌های عمران، تعمیر و مرمت
۲۲۷	۵-۱. عمارت
۲۲۷	۵-۲. تعمیر
۲۳۰	۵-۳. مرمت
۲۳۱	۵-۴. اخراجات
۲۳۳	۶. هزینه‌های مرتبط با دیوان
۲۳۳	۶-۱. عوض‌المذکور
۲۳۴	۶-۲. استصوابیات
۲۴۳	۶-۳. عشر و ده نیم
۲۴۸	۶-۴. طلب
۲۴۹	۶-۵. فاضل
۲۵۰	۶-۶. مال وجهات
۲۵۴	۷. هزینه‌های متفرقه
۲۵۴	۷-۱. تفاوت
۲۵۵	۷-۲. خرج
۲۵۶	۷-۳. سوخت

۲۵۷	۴-۷. صرف
۲۵۸	۵-۷. زکات
۲۵۹	۶-۷. تحصیلات
۲۶۳	۷-۷. تحویلات

فصل پنجم: ساختار محتوایی دفتر توجیهات (بخش دوم: مقررات)

۲۷۱	۱. مقدمه
۲۷۱	۲. پیشینه مقررات در منابع
۲۷۴	۳. شیوه نوشتن مقررات در دفتر توجیه
۲۷۵	۴. محتوای مقررات
۲۷۷	۴-۱. احکام، ارقام و پروانجات
۲۸۲	۴-۲. صورت تمسکات
۲۸۳	۴-۳. تعلیقات
۲۸۵	۴-۴. قرار جمع و قرار حاصل زراعات و نباتات
۲۸۸	۴-۵. صورت المذکور
۲۸۹	۴-۵-۱. تسعیرنامهجات
۲۹۲	۴-۵-۲. وکالت نامهچه
۲۹۳	۴-۵-۳. حقیقت
۲۹۴	۴-۵-۴. وقف نامهجات
۲۹۴	۴-۵-۵. نوشته جات
۲۹۶	۴-۵-۶. محضر
۲۹۷	۴-۵-۷. عریضه
۲۹۸	۴-۵-۸. قرار اجازات یا قرار اجاره نامهچه
۲۹۹	۴-۵-۹. تصدیقات
۳۰۰	۴-۵-۱۰. مفاصاحساب

سخن ناشر

انتشارات سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران چاپ و نشر آثار علمی و تخصصی خاصی را برعهده دارد که عمدتاً مورد نیاز و استفاده کتابخانه‌ها و آرشیوها و مراکز اسنادی و نیز مراکز آموزشی و پژوهشی است.

خطامشی انتشاراتی سازمان در این زمینه، ارائه الگوی نشر کتابخانه‌ای و آرشیوی از طریق چاپ و انتشار منابع علمی-پژوهشی و عرضه مطلوب آثار حرفه‌ای و تخصصی در حوزه‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی (کتابداری و اطلاع‌رسانی) و مطالعات و پژوهش‌های آرشیوی و اسنادی مانند منابع مرجع، سرعنوان‌های موضوعی، رده‌ها، استانداردها، اصطلاحنامه‌ها، مستندها، دستنامه‌ها، فهرست‌ها و فهرستگان‌ها، ایران‌شناسی، اسلام‌شناسی، تاریخ شفاهی؛ همچنین احیا و چاپ منابع نفیس و نادر از جمله اسناد تاریخی، نسخه‌های خطی، نشریات قدیمی و آثار بین‌رشته‌ای مرتبط و وابسته به این حوزه‌ها در انواع قالب‌ها و محمل‌های چاپی و الکترونیکی است.

سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران امیدوار است با یاری پروردگار و همراهی اصحاب قلم و اندیشه، در جهت پاسداشت و اشاعه دستاوردهای علمی و فرهنگی ایران زمین، با توشه‌توانی روزافزون گام بردارد.

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

جمهوری اسلامی ایران